

LAPSUUDEN PERSOONALLISUUDEN OMINAISUUKSIEN, SOSIOEKONOMISEN ASEMAN JA AIKUISIÄN FYYSISEN AKTIIVISUUDEN VÄLISET POLUT

Esittäjä: Jenni Karvonen

Kirjoittaja(t): Karvonen, Jenni (1); Törmäkangas, Timo (1); Pulkkinen, Lea (2); Kokko, Katja (1)

Taustayhteisö(t): 1) Gerontologian tutkimuskeskus ja liikuntatieteellinen tiedekunta, Jyväskylän yliopisto, 2) Psykologian laitos, Jyväskylän yliopisto

TAUSTA:

Persoonallisuus heijastaa melko pysyviä yksilöllisiä eroja siinä, miten tunnemme, ajattelemme ja käyttäydymme. Persoonallisuuden piirteiden on aiemmin osoitettu olevan keskeisiä aikuisiän fyysiseen (in)aktiivisuuteen liittyviä tekijöitä. Toisaalta myös sosioekonomisen aseman lapsuudessa ja aikuisuudessa on osoitettu liittyvän fyysiseen aktiivisuuteen aikuisena. Lapsuuden sosioekonomisen aseman on lisäksi havaittu olevan yhteydessä persoonallisuuden kehitykseen ja persoonallisuuden ohjailevan ainakin osittain oman myöhäisemmän sosioekonomisen aseman kehittymistä esimerkiksi koulutuksen kautta. Kuitenkin se, miten persoonallisuus, sosioekonominen asema ja aikuisiän fyysinen aktiivisuus kytkeytyvät toisiinsa, kaipaa vielä lisätutkimusta. Tässä tutkimuksessa tarkastelemme, onko a) lapsuuden persoonallisuuden ominaisuuksilla tai vanhempien sosioekonomisella asemalla suora yhteys fyysiseen aktiivisuuteen 50-vuotiaana vai b) kulkevatko yhteydet epäsuorasti esimerkiksi tutkittavan myöhemmän oman sosioekonomisen aseman kautta.

MENETELMÄT:

Tutkimus perustuu suomalaiseen pitkittäistutkimukseen, jossa samoja tutkittavia on tutkittu 8-vuotiaista 50-vuotiaiksi. Tutkimuksessa hyödynnettiin 8-, 14-, 27-, 36-, 42- ja 50-vuotialta tutkittavilta kerättyä aineistoa. Tutkimuksen otos koostui tutkimusmenetelmästä riippuen 217–369 tutkittavasta. Kahdeksanvuotiaiden tutkittavien persoonallisuuden ominaisuudet perustuivat opettaja-arviointiin oppilaan sosiaalisesta aktiivisuudesta sekä vahvasta ja heikosta itsehallinnasta ja sosioekonominen asema oppilaan huoltajan ammattinimikkeeseen. Koulumenestystä arvioitiin 8- ja 14-vuotiaana. Myöhempää sosioekonomista asemaa kuvattiin 27-, 36-, 42- ja 50-vuotiaana korkeimman koulutustason, ammattinimikkeen, nykyisen työtilanteen ja 42- ja 50-vuotiaana lisäksi tulotason avulla. Aikuisiän fyysistä aktiivisuutta arvioitiin itsearviointikysymyksellä 27-, 36-, 42- ja 50-vuotialta tutkittavilta. Tilastollisena päämenetelmänä tutkimuksessa käytetään rakenneyhtälömallia. Alustavat tulokset perustuvat korrelaatioihin.

TULOKSET:

Alustavien tulosten mukaan lapsuuden persoonallisuuden ominaisuuksilla tai vanhempien sosioekonomisella asemalla ei ole suoraa yhteyttä aikuisiän fyysiseen aktiivisuuteen. Molemmat ovat kuitenkin yhteydessä kouluttautumiseen ja työelämässä menestymiseen, sosiaalinen aktiivisuus, vahva itsehallinta ja vanhempien sosioekonominen asema positiivisesti ($r=0.126-0.394$, $p<0.001-0.024$) ja heikko itsehallinta negatiivisesti ($r=-0.329-0.117$, $p<0.001-0.037$). Vastaavasti koulutus on positiivisesti ($r=0.132-0.210$, $p=0.001-0.038$) ja työelämässä menestymiseen liittyvät tekijät negatiivisesti ($r=-0.213-0.142$, $p<0.001-0.022$) yhteydessä aikuisiän eri vaiheissa harrastettuun fyysiseen aktiivisuuteen. Tämä tukee oletusta epäsuorista poluista. Vahvimmin ($r=0.13-0.44$, $p<0.001-0.039$) 50-vuotiaana harrastetun fyysisen aktiivisuuden kanssa korreloi aikaisempi aikuisiän fyysinen aktiivisuus.

JOHTOPÄÄTÖKSET JA SOVELLETTAVUUS:

Tulosten perusteella vaikuttaa siltä, että lapsuuden persoonallisuuden ominaisuuksien ja vanhempien sosioekonomisen aseman yhteydet aikuisiän fyysiseen aktiivisuuteen kulkevat ainakin osittain koulutuksen

ja työelämässä menestymisen kautta. Lapsuuden persoonallisuuden ominaisuudet ja vanhempien sosioekonominen asema vaikuttavat olevan rinnakkaisia tekijöitä myöhemmän sosioekonomisen aseman kehittämisessä ja ohjaavan välillisesti aikuisiän fyysistä aktiivisuutta jo elämän alkupuolelta käsin.